

SYSMÄN KUNTA

ALOITUSVAIHEEN VIRANOMAISNEUVOTTELU, MUISTIO

VIRTAANKOSKEN RANTA-ASEMAKAAVA JA TAINION RANTA-ASEMAKAAVAN MUUTOS

Ajankohta 21.6.2022 klo 13-15

Paikka Teams

Paikalla:

Hannele Kuitunen, Hämeen ELY -keskus
Hannu Palmén, Uudenmaan ELY -keskus
Kirsi Lehtinen, Hämeen ELY -keskus
Reetta Nousiainen, Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo
Esko Tikkala, Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo
Kaisa Torri, Päijät-Hämeen liitto
Essi Carlson, Sysmän kunta
Hanna Ollikainen, Vapaa Virtaankoski hanke
Tiina Miettinen, Vapaa Virtaankoski hanke
Juhani Stjernvall, maanomistaja (Tainion ranta-asemakaava)
Jarmo Mäkelä, Karttaako Oy
Susanna Mäkelä, Karttaako Oy

1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen

- puheenjohtajaksi valittiin Hannele Kuitunen ja sihteeriksi Susanna Mäkelä
- osallistujat esittelivät itsensä
- esityslista hyväksyttiin, sovittiin vapaamuotoisesta etenemisestä

2. Kaavamuutoksen lähtökohdat ja tavoitteet, kaavoittaja esittelee OAS:man

Jarmo Mäkelä esitteli hankkeiden yhteisen osallistumis- ja arviointisuunnitelman pääkohdittain. Alussa todettiin, että hankkeet liittyvät toisiinsa: Virtaankoskelle laaditaan kokonaan uusi ranta-asemakaava ja viereiselle kartanon alueella Tainion ranta-asemakaavan muutos. Mukana on useita tiloja ranta-alueilta ja pohjalla yleiskaavat.

Taustalla on voimalaitosasia ja purettava pato: Virtaankosken ranta-asemakaavan tavoitteena on vetovoimainen matkailu- ja virkistyskohde, jonka alueella kaikki kolme nykyistä rakennusta säilytetään. Tainion ranta-asemakaavan muutoksessa päivitetään kaava sijoittelemalla uudelleen rakennuspaikkoja ja -alueita sekä kumoamalla ranta-alueeseen kuulumattomat takamaaston alueet. Alueiden luonnonolot ja maisema selvitetään kesällä, liito-oravat on jo tutkittu alustavasti. Rakennetun ympäristön

selvityksen tekee Teija Ahola. Pohjapadolla ja uudella kevyen liikenteen sillalla on erilliset suunnittelijat. Koska vaikutusalue laajenee matkailun yms. myötä, maakunnallisia ja jopa valtakunnallisia vaikutuksia tullaan arvioimaan jatkossa.

3. Viranomaisten näkemykset ja keskustelu

Päijät-Hämeen liitto (Torri): Liiton edustajan mukaan lähtökohdat näyttävät hyviltä. Maakuntakaavan melontareitti on huomioitava ja se, miten pohjapato mahdollisesti vaikuttaa melojiin. Luontopolun suunnittelusta esitettiin kysymys, onko ELY:n edustaja mukana suunnittelussa ja luontoarvot turvattu.

Alueellinen vastuumuseo (Nousiainen ja Tikkala): Rakennettu ympäristö ja ympäröivä maisema ovat museon mukaan tärkeässä roolissa. Reetta Nousiainen keskustelee asiasta selvityksen tekijän Teija Aholan kanssa. Museon edustajan mukaan on hienoa, että kaikki kolme rakennusta säilytetään: kaavan suojelumerkinnät rakennusten ja rakenteiden osalta on hyvä inventoida selvitystyön aikana. Lisäksi rakenteiden inventointi (säännöstelypato, uittoränni) tulisi tehdä varsinaisten rakennusten lisäksi. Museon edustaja toteaa, että voitaisiin painottaa enemmän myös ympäristön maisemallista kuvaa ja maankäytön historiaa. Korjausasiantuntija on käynyt rakennuksissa paikalla ja käynnin perusteella myllyn säilyttäminen kannattaa, mutta ei rankka saneeraaminen. Myllyn kesäkäyttö tms. kevyt käyttö voisi olla mahdollista jatkossa. ELY-keskuksen edustaja huomauttaa, että valtion rakennusperinnön hoitoavustukset voisivat olla apuna kunnostuksessa.

Museon mukaan muinaisjäännöselvitys on tehtävä, sillä se ei ole enää ajantasainen. Arkeologian vedenalaisen selvityksen osalta suunnitelmat ovat vielä auki; museon edustaja toteaa, että virtauksen ollessa näin kova, ei vedessä välttämättä ole säilyneitä rakenteita. Aluetta kannattaa siis ehkä tarkastella ensin rannalta käsin. Lupakysymykset sillan ja padon kanssa on ratkaistava erikseen. Lisäksi esitettiin kysymys, kuka ylläpitää ja huoltaa kevyen liikenteen siltaa. Kaavoittaja toteaa, että alueen olisi tarkoitus olla puolijulkista tilaa, jolloin paikalliset voivat jatkossakin kulkea siltaa pitkin.

ELY maankäyttö (Kuitunen): ELY:n edustaja esittää kysymyksen, olisiko järkevämpää käsitellä alueita yhtenä kaavahankkeena, sillä nämä kaksi hanketta liittyvät niin vahvasti toisiinsa? ELY kommentoi myös, että ranta-asemakaavan alue on pirstaleinen ja lukijan on vaikeaa hahmottaa kaava-alueen kokonaisuus ja alueiden rajaukset. Kaavoittaja vastaa myöhemmin, että nykyisten kaavojen karttoihin voidaan lisätä tarkempi rajaus suunnittelualueen rajoista. Lisäksi kaavoittajan mukaan kartanon lohkotilat lännen puolella olisi järkevää ottaa mukaan kaavamuutokseen, jolloin korjattaisiin virheet nykyisessä kaavassa ja käyttötarkoituksissa.

ELY:n edustaja pyytää tarkentamaan OAS:man tavoitteita alueiden osalta. Kaavoittaja kertoo, että Virtaankoskella on paljon erilaisia ideoita virkistyskäytöstä (kaikki eivät välttämättä tarvitse kaavan ohjausta), kuten kalastusmatkailu ja luontopolku. Kartanon

maiden osalta rakennusoikeuden siirtäminen pelloilta lähemmäs kosken rantaa ja matkailukokonaisuuden kehittäminen on keskeistä. Rantarakentamisen rakennuspaikkojen määrää on tarkasteltava asianmukaisen mitoituksen avulla. ELY:stä kysytään, miten vesihuolto tultaisiin järjestämään. Kunnan edustajan mukaan vesihuollon verkosto menee vieressä Kymärintien kohdalla ja voimalan länsipuolella. Todennäköisesti uudisrakentaminen on helposti liitettävissä vesiosuuskunnan linjoihin (selvitettävä suunnittelun aikana). On tärkeää, että osuuskunnat ja osakaskunnat otetaan mukaan suunnitteluun. Lisäksi todetaan, että kosken ennallistaminen ja vesilupien hakeminen ovat asia erikseen. Pohjapadon tavoitteena on, ettei vedenpinnan korkeus muuttuisi juurikaan.

ELY luontoarvot (Lehtinen): ELY:n edustaja toteaa, että luontoselvitys on tärkeä laatia. Direktiivilajeista alueelta löytyy vanhoja liito-oravahavaintoja. Kaavoittaja toteaa, että keväällä 2022 ei löydetty suoria liito-oravahavaintoja mutta potentiaalia löytyy Ränninsaaresta, joka on nykyisessäkin kaavassa yksityinen suojelualue.

Lisäksi ELY:n edustaja tuo esiin, että ympäristön rannoilla on umpeenkasvaneita lahtia joissa mahdollisesti esiintyy viitasammakkoa ja on tehty havaintoja direktiivilajeihin lukeutuvasta täplälampikorennosta. Myös saukko liikkuu varmaan alueella. Näiden eri lajien osalta tulisi siis tehdä potentiaalitarkastelua inventoinnin yhteydessä. Jo vanhan kaavan yhteydessä löydetyn valkoselkätikan osalta todetaan, että jos muillakin ranta-alueilla on soveltuvia ympäristöjä valkoselkätikalle, ne on otettava huomioon maankäytössä (kartoitus aikaisin keväällä). ELY:n edustaja huomauttaa, että myllyn alueelta saattaa löytyä lepakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Lepakoiden osalta voitaisiin laatia selvitys loppukesästä.

ELY liikenne (Palmen): ELY:stä todetaan, että nykyinen maantiesilta on todella kapea, eikä sitä oikein pysty leventämään. Tulevaisuudessa matkailu koordinoi liikennesuunnittelua: kun asia etenee, niin on tutkittava pysäköinti ja liittymät matkailualueelle erikseen. Jos alueelle tulee bussiliikennettä matkailijoille, vaaditaan tarkempia suunnitelmia. Kymärintie on yksityistie, mutta suunnitelmissa on ollut mm. vanhan myllyn lähelle pari bussipaikkaa. Myös liikennemeluun tulee kiinnittää huomiota.

Kaavoittaja kertoo, että pohjoisen vanhan maantien lakkauttamistoimitus on parhaillaan käynnissä.

Sysmän kunta (Carlson): Kunta suhtautuu hankkeisiin myönteisesti etenkin matkailun takia. Lisäksi kulttuuriympäristön kehittäminen ja säilyttäminen ovat toinen tärkeä seikka. Toimielinkäsittelyt tehdään kunnassa alustavasti lomien jälkeen alkusyksystä (vireilletulo ja OAS nähtäville). Kuten ELY:n edustaja totesi, nykyisiin kaavakarttoihin tulisi lisätä vielä tarkempi suunnittelualueen rajaus, jotta pääsee tarkemmin kiinni sijainteihin. Hankkeiden erillisyydestä kunnan kaavoitusvastaava toteaa, että kunnalle olisi helpompaa, jos on vain yksi hanke ja yhdet kuulutukset. Riskinä tässä kuitenkin on se, jos toinen hanke hidastuu esimerkiksi valitusten takia.

Vapaa Virtaankoski -hanke (Miettinen ja Ollikainen): Hankkeen edustajien mukaan matkailijoiden houkuttelevuus kalastajien lisäksi on tärkeää. Alueelle voitaisiin sijoittaa esimerkiksi museo- ja kahvilatoimintaa. Osallistaminen ja tiedotus tullaan tekemään avoimesti; on kuitenkin kiinnitettävä huomiota eroon ”koskihankkeen” ja kaavahankkeen välillä. Hankkeen edustaja toteaa, että viestintäsuunnitelma ja kotisivut ovat jo tekeillä; tavoitteena yhteinen tiedotus myös silta- ja patosuunnittelijoiden kanssa. Avoimen tiedotuksen ja osallistamisen tavoitteena on lisätä tietoa ja kenties siten välttää valituksia hankkeista. Lisäksi on suunnitteilla työpajoja paikallisten kanssa, jotta saataisiin lisää osallisten näkemyksiä.

Stjernvall: Kartanon alueen maanomistaja toteaa, ettei sinänsä ole väliä onko yksi vai kaksi erillistä hanketta. Alueella saattaa herätä kriittistä keskustelua varsinkin padosta. Riskinä molempien kaavojen viemisessä eteenpäin samana hankkeena on se, jos esimerkiksi valitus padosta ja vesilupaun liittyvistä asioista hidastaa kaavahanketta. Kaavoittajan mukaan asiasta keskustellaan vielä maanomistajien kesken.

4. Jatkotoimenpiteet ja aikataulu

Sovittiin, että edetään pääosin alustavan OAS:man aikataulun mukaisesti, mutta OAS tulee luultavasti vasta syksyllä lomien jälkeen nähtäville. Ehdotus ja hyväksyntä olisi tarkoitus olla valmiina loppukeväällä 2023.

Ympäristöluvan pohjapadon osalta oli tarkoituksena olla jo syys-lokakuussa tarkasteltavana. Hankkeen edustaja kuitenkin toteaa, että suunnittelu on vielä aika alkuvaiheessa tällä hetkellä.

Luonnon ja rakennetun ympäristön sekä mahdollisesti myös arkeologian osalta selvitykset tehdään kesän aikana ja raportointi syksyyn mennessä.

5. Kokouksen päättäminen

Jatkossa pyritään viestimään avoimesti eri osallisten kesken ja viemään hankkeita eteenpäin yhteistyössä. Tämä on erityisen tärkeää, koska suunnittelijoita ja osapuolia on niin monta. Kaavaluonnoksesta normaalisti lausuntopyynnöt viranomaisilta.

Kokous päätettiin kello 14.30, kun kaikki esityslistalla olleet asiat oli käyty läpi.